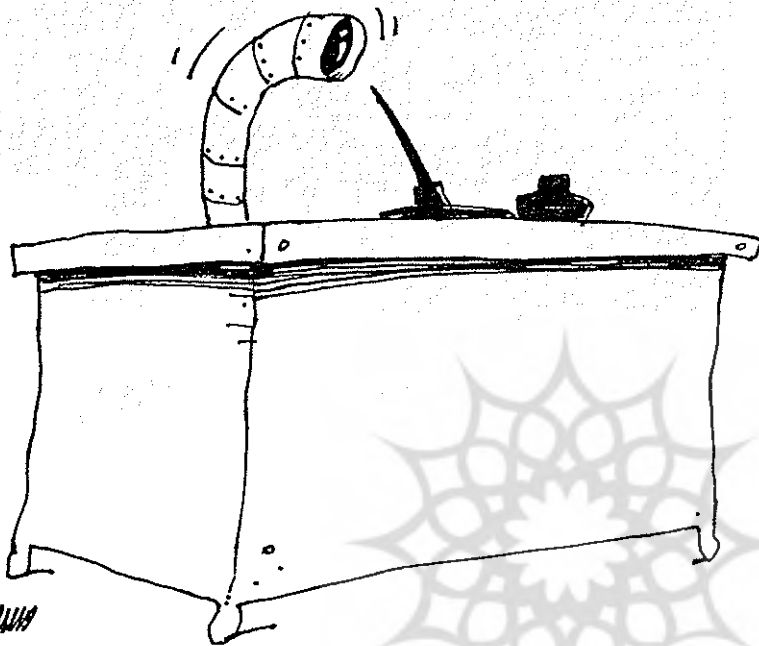

حرفه‌ای‌ها در جست‌وجوی حرفه‌ای‌گرایی

روزنامه‌نگاران چهار کشور شمال آفریقا بر سردوراهی

شمال غرب آفریقا عبارتست از تطبیق اولویت‌های حرفه‌ای آزادی مطبوعات و عینی‌گرایی با محدودیت‌هایی که از نظر سیاسی و قانونی فراروی آنها قرار دارد. از آنجا که تطبیق این دو عامل متضاد ذاتاً غیرممکن است، میزان ناامیدی در میان تعدادی از روزنامه‌نگاران، دانشجویان، استادان و مدیران مطبوعات به‌طور محسوسی بالاست. ساختار رسانه‌ای این کشورها در زمینه روزنامه‌نگاری حرفه‌ای با محدودیت‌های دیگر نیز روبروست. مطبوعات حزبی در تونس و مغرب، و تا قبل از محدودیت‌های مطبوعات در اوایل سال ۱۹۹۲ در الجزایر، روزنامه‌نگاران را مجبور کرده‌اند که برخلاف ارزش‌های روزنامه‌نگاری که در برنامه‌های آموزشی فراگرفته‌اند، روی خط حزب حرکت کنند.

این مطالعه، برنامه‌های اصلی آموزش روزنامه‌نگاری در الجزایر، لیبی، مراکش و تونس و مشکلاتی را که به وسیله عوامل سیاسی، قانونی و ساختاری رسانه‌ها در راه کاربرد مهارت‌های حرفه‌ای در طول آموزش روزنامه‌نگاری ایجاد می‌شود مورد بررسی قرار می‌دهد. مصاحبه‌هایی که با روزنامه‌نگاران، دانشگاهیان، دانشجویان و مدیران رسانه‌ها در شمال آفریقا صورت گرفته نشان می‌دهد که محدودیت‌های زیادی بر حرفه‌ای‌گرایی در روزنامه‌نگاری تأثیر می‌گذارد. محدودیت‌هایی که سهم زیادی در سرخورده ساختن روزنامه‌نگاران حرفه‌ای - که تعدادشان در حال افزایش است - دارد، کاربردهای آموزش روزنامه‌نگاری هم در این مقاله مورد ملاحظه قرار گرفته است. مشکل روزنامه‌نگاران در چهار کشور

این پرسش‌ها، با معنی و در عین حال ثقیل هستند. البته تلاش برای یافتن پاسخ برای آنها از حوصله این مقاله خارج است. در جامعه‌ای چون چین، پیش‌بینی نیز مخاطره‌آمیز است، زیرا در این کشور حاکمیت گروه کوچکی از افراد هنوز بر صحنه سیاسی وجود دارد و افراط‌کاری‌های سیاسی ممکن است «سفید» امروز را به «سیاه» فردا مبدل سازد.

این بحث که نیروی بازار به ناچار منجر به آزادی سیاسی و آزادی روزنامه‌نگاری نیز خواهد شد، فقط نیمی از حقیقت است. تا زمانی که مطبوعات در چین قادر نباشند بدون کنترل و مداخله دولت انجام وظیفه کنند، حرفه رسانه‌های جمعی به سختی قابل تضمین است. برای دستیابی به تضمین حرفه روزنامه‌نگاری باید دموکراسی سیاسی با آزادسازی اقتصادی ملازم و همزمان شود و دموکراسی سیاسی مستلزم اصلاحات اساسی در نظام سیاسی موجود در چین است. همانگونه که «ویلیام حرورف» خاطرنشان ساخته است: «اصلاحات دموکراتیک در عین حال هم خطرناک‌ترین و هم جدلی‌ترین عرصه تغییر سیاسی در چین است زیرا این اصلاحات به محور موضوع ارتباط میان حزب و مردم مربوط است. به بیان دیگر، این اصلاحات محوری‌ترین موضوع سیاست در هر جامعه را مطرح می‌سازد و این محور همانا توزیع قدرت می‌باشد.

این اعتقاد وجود دارد که همزیستی «نظام اقتصادی آزاد» و «سرکوب سیاسی» برای مدتی طولانی دوام نخواهد آورد. یک نظام سیاسی دموکراتیک و مردمی‌تر باید دیر یا زود تثبیت شود تا با نظام اقتصادی بازتر هماهنگی داشته باشد.

Professionalization Without Guarantees: Changes of the Press in post-1989 years, Gazette 53:23-41, 1994.

By: XU YU

(دیپارتمان روزنامه‌نگاری - کالج هونگ کونگ)

قیام در الجزایر و ماهیت وحشتناک کنترل‌های سیاسی در لیبی، کار روزنامه‌نگاران حرفه‌ای را با مشکلات بسیار روبرو می‌کند.

درباره اینکه روزنامه‌نگاران حرفه‌ای در تونس و مراکش، حرفه‌شان را به خاطر عدم توانایی در کاربرد واقعی آنچه که در مراکز آموزشی آموخته‌اند، ترک کرده‌اند و به کار در روابط عمومی‌ها یا ساخت آگهی‌های بازرگانی برای صنایع یا مؤسسات دولتی روی آورده‌اند، مطالب زیادی گفته شده است. از سوی دیگر فارغ‌التحصیلان روزنامه‌نگاری علاقه‌ای نیز به کار در روابط عمومی‌های دولتی

کشورهای موردنظر، نگاهشان به رسانه‌های خارج از کشور است.

این وضعیت پرسش‌هایی جدی نسبت به برنامه‌های درسی روزنامه‌نگاری در این کشورها برانگیخته است. در نظام‌های مبتنی بر کنترل مطبوعات، این برنامه می‌باید بر جایگزین کردن ارزش‌های روزنامه‌نگاری نظیر عینیت، توازن و "Reportorial Detachment" رعایت بی‌طرفی در گزارش‌ها تأکید کند. در نظام‌های آزادی مطبوعات، کدامیک از اینها مستند هستند؟ آیا این نظام ارزشی مملو از کنترل‌های سیاسی، قانونی و... که در عرصه روزنامه‌نگاری واقعی حاکم

نخواهد شد؟ به نظر می‌رسد این روش با جهت‌گیری‌های قانونی و سیاسی یک کشور مفروض سازگارتر است و می‌تواند به بهبود کیفیت روزنامه‌نگاری کمک کند. سؤال این است که چه نوع منبعی در زمینه فلسفه روزنامه‌نگاری می‌تواند این امر را ممکن سازد؟ معمولاً در پاسخ به این سؤال از فلسفه روزنامه‌نگاری توسعه که غالباً در کشورهای در حال توسعه - که نظام کنترلی بر مطبوعات آنها حاکم است - نام برده می‌شود. اما ظاهراً روزنامه‌نگاری توسعه توانسته است به اصلاح این وضع کمک قابل توجهی بنماید.

■ آیا اگر به دانشجویان آموزش داده می‌شد که چگونه در درون چارچوب موجود سیاسی و قانونی و محدودیت‌های ساختاری مطبوعات، کیفیت روزنامه‌نگاری را بهبود بخشند، برنامه‌های درسی بهتر نمی‌شد؟

■ مشکل روزنامه‌نگاران در چهار کشور شمال غرب آفریقا عبارتست از تطبیق اولویت‌های حرفه‌ای آزادی مطبوعات و عینی‌گرایی با محدودیت‌هایی که از نظر سیاسی و قانونی فراروی آنها قرار دارد.

■ مطبوعات حزبی در تونس و مغرب، و تا قبل از محدودیت‌های مطبوعات در اوایل سال ۱۹۹۲ در الجزایر، روزنامه‌نگاران را مجبور کرده‌اند که برخلاف ارزش‌های روزنامه‌نگاری که در برنامه‌های آموزشی فراگرفته‌اند، روی خط حزب حرکت کنند.

ندارند. زیرا هرچند سطح حقوق‌ها اغلب بالاتر است، اما آنها با این نقش همخوانی و توافق حرفه‌ای احساس نمی‌کنند.

به این ترتیب، به دانش‌آموختگان حرفه‌ای و روزنامه‌نگاران آموزش دیده گفته می‌شود که در روابط عمومی‌ها در زمینه تبلیغات به عنوان «متخصصان ارتباطات» عمل کنند و روزنامه‌نگاران شاغل در تحریریه‌ها نیز به انعکاس دیدگاه‌های حزبی و حکومتی ادامه می‌دهند. تحصیل کرده‌های روزنامه‌نگاری در تونس و مراکش و نیز الجزایر و لیبی، برای اطلاع جدی و قابل اطمینان از رویدادها و موضوعات مربوط به

است و با نظام ارزشی حاکم بر عرصه آموزش روزنامه‌نگاری در تضاد است باعث ایجاد سرخوردگی و یأس در فارغ‌التحصیلان روزنامه‌نگاری نخواهد شد؟

آیا اگر به دانشجویان آموزش داده می‌شد که چگونه در درون چارچوب موجود سیاسی و قانونی و محدودیت‌های ساختاری مطبوعات، کیفیت روزنامه‌نگاری را بهبود بخشند، برنامه‌های درسی بهتر نمی‌شد؟ آیا اگر شیوه اخیر به کار گرفته شود، در زمینه آموزش فلسفه روزنامه‌نگاری به همراه ارزش‌های خبری، کارآیی بیشتری حاصل

اکنون زمان آن رسیده است که در پی رویکردهای دیگری باشیم که ممکن است کارآیی بیشتری داشته باشند. سؤالاتی چند رویاروی نهادهای روزنامه‌نگاری در کشورهای شمال غرب آفریقا و مغرب قرار دارد همچنان‌که رویاروی همه کشورهای این نظام مطبوعاتی کنترل شده دارند وجود دارد.

Professionals in Search of Professionalism: Journalists' Dilemma in four Maghreb States

Gazette 58:25-43

By: Kuldip RoyRampal

(دپارتمان ارتباطات دانشگاه مرکزی نیسوری)